

Avgiftstaxa för äldre- och handikappomsorgen med tillämpningsanvisningar

Antagen av kommunfullmäktige 2009-10-26, Kf § 80
Senast reviderad fr o m 2018-01-01

Gäller fr o m 2009-12-01

Prisjustering fr o m 2018-01-01

Revidering framgår genom överstrykning (tas bort) och fet kursiv stil (läggs till).

I denna avgiftstaxa ingår avgifter för följande tjänster:

- Hemtjänst i ordinärt och särskilt boende
- Hemsjukvård i ordinärt boende
- Hemstöd för personer med psykisk funktionsnedsättning
- Trygghetslarm
- Vistelse på korttidsplats
- Dagverksamhet för personer i ordinärt boende

Följande avgifter och hyror ingår **inte** i denna avgiftstaxa:

- Hyra för särskilt boende
- Mat vid särskilt boende enligt särskild taxa
- Mat vid vistelse på korttidsplats enl särskild taxa
- Matdistribution enligt särskild taxa
- Övriga matpriser på kommunens restauranger
- Avgift för resa till dagverksamhet
- Transport av läkemedel från apotek till ordinärt boende
- Varuhemsändning

1. *Avgiftspliktiga personer*

1.1 Avgifter för service och omvårdnad till personer som bor i ordinärt boende eller särskilt boende.

1.2 Vid beräkning av avgifter för makar och registrerade partners läggs makarnas inkomster samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Biståndsbeslutet gäller den enskilda personen var för sig, serviceinsatserna kan variera för vardera maken och därför beräknas också avgifter för varje enskild person.

1.3 Undantag från 1.2 - Makarnas inkomster läggs inte samman om följande två förutsättningar är uppfyllda:

- make i särskilt boende har lägre inkomst än ”hemmaboende” make
- den ”hemmaboende” maken har **inte** någon hemtjänst eller någon annan avgiftsgrundande insats

1.4 Sammanboende skall beräknas som ensamstående eftersom det inte finns någon lagreglerad underhållsskyldighet dem emellan.

2. *Förbehållsbelopp*

2.1 Med förbehållsbelopp avses det belopp som den enskilde skall ha rätt att behålla av sina egna medel innan avgift får tas ut för hemtjänst, dagverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård, hemstöd, korttidsplats eller trygghetslarm.

Förbehållsbeloppet består av ett minimibelopp och den enskildes bostadskostnad. (8 kap 7 § SoL)

2.2 Minimibeloppet skall täcka normalkostnader för livsmedel, kläder, skor, fritid, hygien, dagstidning, telefon, TV-avgift, hemförsäkring, öppen hälso- och sjukvård, tandvård, hushållsel, förbrukningsvaror, resor, möbler, husgeråd och läkemedel.

2.3 Reglerna om minimibelopp innebär inte att kommunen ska betala ut medel till en omsorgstagare för att hon eller han ska uppnå den i lagen angivna nivån för minimibeloppet. De personer, som trots avgiftsbefrielse, saknar medel för att kunna uppnå en skälig levnadsnivå kan ansöka om försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen.

2.4 Minimibeloppet bygger på Konsumentverkets hushållsbudget avseende hushållskostnader för sammanboende och ensamboende personer 61 år och äldre. Kommunen ska under vissa förutsättningar fastställa minimibeloppet till en högre nivå (8 kap 8 § 1:a st SoL). Detta gäller om den enskilde på grund av särskilda omständigheter har behov av ytterligare medel. Behovet ska vara av varaktig karaktär (regelbundet återkommande kostnad under i vart fall större delen av ett år) och avse ett inte oväsentligt högre belopp. Kommunen kan också i vissa fall minska minimibelopp (8 kap 8 § 2 st SoL) om den enskilde inte har en utgiftspost som ingår i det angivna förbehållsbeloppet därför att kostnaden ingår i avgiften för hemtjänst och dagverksamhet, kostnaden ingår i avgiften eller hyran för bostad i särskilt boende eller om insatsen ges kostnadsfritt av kommunen.

2.5 Minimibelopp

2.5.1 Minimibelopp för personer 61 år och äldre är en tolfteedel av 1,3546 gånger prisbasbeloppet för ensamstående och en tolfteedel av 1,1446 gånger prisbasbeloppet för sammanlevande makar och sambor. Det innebär i 2018 års prisnivå **5 136** kronor per månad för ensamstående och **4 340** kronor per månad och person för sammanlevande makar och sambor.

2.5.2 Minimibelopp för personer 60 år och yngre fastställs till 10 procent högre belopp än de angivna i avsnitt 2.5.1. Det innebär i 2018 års prisnivå **5 650** kronor per månad för ensamstående och **4 774** kronor per månad och person för sammanlevande makar och sambor. (Regeringen anser att det finns två situationer när kommunerna bör höja minimibeloppet för yngre. Den ena situationen gäller kost eftersom normalkonsumtionen för personer 60 år och yngre är högre. Den andra gäller yngres behov av medel för att möjliggöra bosättning och familjebildning etc. Regeringen har bedömt att uppräknings bör ske med upp till 10 procent).

2.6 Höjning av minimibelopp

Med de förutsättningar som anges i 2.4 kan höjning av minimibelopp exempelvis gälla följande kostnader:

- fördyrad kost, t ex på grund av att maten erhålls via hemtjänsten i ordinärt eller särskilt boende eller i dagverksamhet,
- äldre och funktionshindrade personers familje- och arbetssituation, t ex underhållskostnad för minderåriga barn, arbetsresor samt andra kostnader som behövs för en familjs underhåll,
- kostnader till följd av funktionshinder, bl a för rehabilitering/habilitering inkl resor,
- yngre funktionshindrade personers rätt till fritidsaktiviteter som är naturliga för yngre personer, samt
- kostnader för god man

Kostnader för mat

Den vanligaste höjningen av minibeloppet gäller matkostnader. Posten livsmedel i minimibeloppet beräknas till **1 855** kronor per månad i 2018 års prisnivå för 61 år eller äldre och **2 180** kronor för 60 år eller yngre och fördelas enligt följande:

Frukost	20 %
Lunch/Huvudmål	40 %
Mellanmål	10 %
Middag	30 %

Som exempel kan nämnas:

- a) En person köper livsmedel för tillagning i hemmet. Då gäller beloppet **1 855** kronor och det täcks av minimibeloppet.
- b) En person köper ett mål färdiglagad mat per dag via matdistribution. Kostnaden för maten är 30 dagar x 45 kronor = 1 350 kronor. I minimibeloppet ingår **1 855** kr x 40 % = **742** kronor. Minimibeloppet höjs med **638** kronor.
- c) En person på särskilt boende för äldre betalar **3 360** kronor för maten. Minimibeloppet höjs med mellanskillnaden mellan **1 855** kronor och den faktiska matkostnaden, dvs med **1 505** kronor.

Dubbla boendekostnader

En annan situation där minimibeloppet ska höjas är t ex när den enskilde flyttar till en särskild boendeform och fortfarande har kvar sin tidigare bostad. Om den enskilde stadigvarande ska bo i särskilt boende höjs minimibeloppet under uppsägningstiden av ett hyreskontrakt eller den tid som behövs för att sälja bostadsrätten/huset. I normalfallet är denna tid 3-4 månader. Om personen efter betalning av dubbla boendekostnader blir berättigad till försörjningsstöd kan individuell

jämkning av hyra ske. Vid en försörjningsstödsberäkning skall ett basbelopp tillförsäkras den enskilde.

2.7 Sänkning av minimibelopp

För personer som bor i särskilt boende och där någon av nedanstående poster ingår i hyra eller där posten ges kostnadsfritt av kommunen sänks minimibeloppet med motsvarande summa eftersom de ingår i minibeloppet.

- Hushållsel: år 2018 beräknat till **284** kronor per månad.
- TV-licens: år 2018 är kostnaden **200** kronor per månad.
- Förbrukningsvaror: år 2018 beräknat till **106** kronor per månad.
- Möbler m m: år 2018 beräknat till **213** kronor per månad
- Fritid: år 2018 beräknat till **106** kronor per månad
- Hemförsäkring: år 2018 beräknat till **74** kronor per månad.

Totalt uppgår ovanstående belopp till en sänkning av minimibeloppet med **983** kronor. Totalbeloppet förändras efter prisbasbeloppet, med undantag av TV-licensen, som följer faktisk avgift.

3. *Beräkning av avgiftsunderlag – avgiftsgrundande inkomst*

Med avgiftsunderlag avses den inkomst som den enskilde kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelad med lika belopp per månad.

Beräkning av avgiftsunderlaget beräknas utifrån aktuella förvärvsinkomster som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen med tillägg av vissa typer av ersättningar som är undantagna från beskattning i Sverige. Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg skall anses som inkomst. Förmögenhet påverkar inte avgiftsunderlagets storlek. I fråga om makar skall den enskildes inkomst anses utgöra hälften av makarnas sammanlagda inkomster.

För kapitalinkomster gäller senaste taxering.

Vid beräkning av avgiftsunderlag skall den enskildes nettoinkomst, dvs inkomst efter skatt användas. Vid beräkning av skatt ingår aktuell kyrkoavgift. Vid beräkning av nettoinkomst ingår följande uppgifter:

Inkomst av tjänst m m

- aktuella pensionsinkomster, t ex Folkpension, pensionstillskott, ATP, SPV, KPA, SPP, privata pensionsförsäkringar, IPS-konton, övriga pensioner
- övrig inkomst av tjänst, t ex förvärvsinkomst, sjukpenning, livränta, föräldrapenning, arbetslöshetsersättning.
- utländska inkomster, t ex pensioner och invaliditetsförmån
- ersättningar som är undantagna från beskattning: studiemedel i form av studiebidrag, skattefria stipendier till den del de överstiger 3 000 kr i månaden, avtalsgruppsjukförsäkringar (AGS-försäkringar)

Aktuella inkomster hämtas månatligen hos Riksförsäkringsverket (RFV). För uppgifter som inte automatiskt kan erhållas varje månad görs beräkning av inkomsten

för året enligt den inkomstuppgift som lämnats till kommunen för beräkning av avgifter. Den enskilde är själv skyldig att meddela ändrade inkomster under året till kommunen.

Inkomst av näringsverksamhet

Inkomst av näringsverksamhet skall beräknas enligt 14 kap. 21 § inkomstskattelagen (1999:1229). Det är dock endast överskott som skall ingå i avgiftsunderlaget. Det innebär att den beräknade inkomsten av näringsverksamhet skall korrigeras på så sätt att avdrag för tidigare års underskott, och avdrag för kostnader för egen pension till den del det inte överstiger ett halvt prisbasbelopp, skall öka den beräknade inkomsten av näringsverksamhet.

Bostadstillägg

Bostadsbidrag, bostadstillägg och särskilt bostadstillägg skall anses som inkomst.

Inkomst av kapital

Som inkomst medräknas endast överskott. Beräkning av överskottet i inkomstslaget kapital grundas på den faktiska inkomsten enligt deklareringsvärden per den 31/12 året innan avgiftsperioden. Alla kapitalinkomster ingår.

Övrigt

Barns inkomster skall inte medräknas i avgiftsunderlaget.

Handikappersättning och vårdbidrag skall inte räknas som inkomst (tillåten avvikelser från reglerna). Vid beräkning av höjning av minimibeloppet skall hänsyn dock tas till att en del utgifter kan finansieras av handikappersättningen. Förmögenhet och förmögenhetsskatt skall inte medräknas.

Fastighetsskatt och bostadsräntor räknas inte med i avgiftsunderlaget utan ingår i bostadskostnadsberäkningen.

Ej tillgängliga uppgifter

Om omsorgstagare av någon anledning inte lämnar uppgifter till kommunen får kommunen använda sig av tillgängliga uppgifter, t ex från försäkringskassan.

4. Beräkning av bostadskostnad

För person som har bostadstillägg hämtas uppgift om bostadskostnad från Riksförsäkringsverkets datasystem.

Den som inte har bostadstillägg lämnar själv uppgift om hyra eller fastighet i samband med inkomstförfrågan. Bostadskostnad för egen fastighet beräknas på samma sätt som försäkringskassans beräkning vid bostadstilläggsberäkning, enligt följande:

- 70 % av räntekostnad (ränta efter skatteavdrag)
- Taxeringsvärde för beräkning av fastighetsskatt
- Bostadsyta för schablonberäkning av driftkostnader

Vid boende på jordbruksfastighet beräknas enbart bostadshuset.

Bostadskostnad beräknas endast för en bostad per hushåll. Undantag vid flyttning till särskild boendeform (dubbla boendekostnader under kortare tid), vilket beskrivs under avsnitt 2.6.

För den som inte lämnar uppgift om bostadskostnad och någon uppgift inte heller har kunnat erhållas från försäkringskassan beräknas bostadskostnaden till 0 kronor.

5. *Beräkning av avgiftsutrymme*

Avgiftens storlek är beroende av avgiftsunderlaget (nettoinkomsten), förbehållsbelopp (minimibelopp och bostadskostnad) och omfattningen av service och omvårdnad. Avgiften beräknas på den enskildes avgiftsutrymme och avgiftsutrymmet (A) fastställs på följande sätt:

Avgiftsunderlaget (inkomsten (i)) beräknas. Med inkomst avses inkomst efter skatt enligt avsnitt 3.

Hyra/bostadskostnad (h) fastställs och dras från inkomsten.

Minimibeloppet (m) dras från inkomsten.

Beräkningsmodell:

inkomst	+ i
hyra/bostad	- h
<u>minimibelopp</u>	- m
Avgiftsutrymme	= A

6. *Högekostnadsskydd = högsta avgift*

Högekostnadsskyddet är den högsta avgift som kommunen får ta ut i avgift för hemtjänst i såväl ordinärt som särskilt boende, dagverksamhet, kommunal hälso- och sjukvård, hemstöd, korttidsplats eller trygghetslarm. Den enskildes avgifter får per månad uppgå till högst en tolfedel av 0,5392 gånger prisbasbeloppet (8 kap. 5 § SoL). I 2018 års prisnivå motsvarar det **2 044** kronor per månad.

Inom högekostnadsskyddet är den högsta avgiften för hemtjänst för enskilda i ordinärt boende eller servicelägenheter **320** kr/timme i 2018 års prisnivå och timpriset justeras årligen 1 januari efter förändring av prisbasbeloppet. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

Hemtjänstbegreppet

I propositionen (2000/01:149, sid 22-23) preciseras hemtjänstbegreppet enligt följande:

”Med serviceuppgifter avses bl a praktisk hjälp i hemmets skötsel, såsom städning, tvätt, hjälp med inköp, ärenden på post- och bankkontor och hjälp med tillredning av måltider samt distribution av färdiglagad mat. Med personlig omvårdnad avses de insatser som därutöver behövs för att tillgodose fysiska, psykiska och sociala behov. Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka,

klä och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering eller för att den enskilde skall känna sig trygg och säker i det egna hemmet. Vidare ingår i hemtjänstbegreppet även viss ledsagning respektive avlösning av anhörig”.

”Syftet med hemtjänsten är sålunda bl a att underlätta den dagliga livsföringen för enskilda personer. Hemtjänsten är inte enbart förbehållen äldre människor och yngre personer med funktionshinder utan riktar sig även till bl a personer med missbruksproblem eller psykisk sjukdom. Den enskilde kan få hemtjänsten såväl i ordinärt boende som i särskilt boende.”

I hemtjänstbegreppet och därmed i högkostnadsskyddet ingår också vistelse på korttidsplats och larm.

6.1 Avgifter för tjänster som inte ingår i högkostnadsskyddet

- Kost vid vistelse på korttidsplats enl särskild taxa
- Kost vid särskilt boende enligt särskild taxa
- Matdistribution enligt särskild taxa
- Övriga kostpriser på kommunens restauranger
- Hyra
- Transport av läkemedel från apotek till ordinärt boende
- Avgift för varuhemsändning

7. Avgifter

7.1 Avgift för serviceuppgifter och personlig omvårdnad – hemtjänst i särskilt eller ordinärt boende

Avgift för hemtjänst i ordinärt boende fastställs till **320** kronor per timme. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

För hemtjänst (service och omvårdnad) i särskilt boende är avgiften densamma som högkostnadsskyddet, d v s för närvarande **2 044** kronor per månad.

Även om gränserna här definieras i timmar är det innehållet i omvårdnaden (arbetsmomenten) som skall fastställas vid behovsbedömningen och i beslut om hjälp i enskilda ärenden. Den enskilde beviljas inte ett visst antal timmar utan erhåller service och omvårdnad inom ramen för biståndsbeslutet. Beräknad tidsåtgång är den genomsnittliga sett över ett helt år. Tidsåtgången den enskilda månaden kan variera beroende på aktuella behov, hemtjänstpersonalens utrustning, lagarbete eller av andra skäl.

7.2 Hemstöd för personer med psykisk funktionsnedsättning

Avgift för hemstöd är **265** kronor per månad. Avgiften gäller för personer med psykisk funktionsnedsättning i ordinärt boende eller för personer som bor i särskilt boende för psykiskt funktionshindrade. Psykiatriska hemsjukvårdsinsatser som utförs av den kommunala psykiatrin ingår i avgiften. För övrig hemsjukvård gäller avgift enligt punkt 7.3. Avgiften justeras årligen 1 januari och

avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

7.3 Hemsjukvård för personer i ordinärt boende

Om hemsjukvård är den enda insatsen av hemsjukvård, hemstöd, hemtjänst eller trygghetslarm så är avgiften **530** kronor per månad. I annat fall (minst en insats till av hemstöd, hemtjänst eller trygghetslarm) är avgiften **320** kronor per månad. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

7.4 Vistelse på korttidsplats

Avgift för kost debiteras enligt särskild taxa (f n **112** kr/dygn). Avgift för vistelse på korttidsplats är **68** kronor/dygn (1/30-del av högsta avgift = högkostnadsskydd). Avgiften justeras årligen 1 januari. Avrundning sker till närmaste heltal kronor

7.5 Dagverksamhet för personer i ordinärt boende

Avgift för dagverksamhet heldag är **68** kronor/dag (1/30-del av högsta avgift = högkostnadsskydd). För halvdag är avgiften 37 kronor/dag (55 % av heldagsavgift). Avgiften justeras årligen 1 januari. Avrundning sker till närmaste heltal kronor

7.6 Trygghetslarm

Avgift för trygghetslarm i ordinärt boende är **320** kronor per månad. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

7.7 Hemtjänst för arbetsmetoden ”På Väg”

Avgift för hemtjänst under tid som personer ingår i arbetsmetoden ”På Väg” är **105** kronor per vecka oavsett vilka insatser det är, vem som utför insatserna eller hur omfattande insatserna är. Maximal tid för denna avgift är fyra veckor. Om hemtjänst kvarstår efter ”På Väg” gäller ordinarie hemtjänsttaxa enligt punkt 7.1. Avgiften justeras årligen 1 januari och avgiftsförändringen följer prisbasbeloppets förändring. Avrundning sker till närmaste femtal kronor.

8. *Frånvaro*

För att avdrag ska göras vid frånvaro ska avbeställning av hemtjänst göras minst 7 dagar i förväg annars debiteras tjänsten. Avbeställning meddelas till personal i utförande arbetslag. Personalen skall därefter vid varje månadsskifte skriftligen lämna uppgifter på frånvaro till avgiftshandläggaren. Vid frånvaro från hemsjukvård endast avdrag om frånvaron är hel kalendermånad.

Kravet på uppsägning gäller inte i samband med sjukhusvistelse.

9. *Ändring av avgift*

Avgiftsunderlaget grundas på aktuella inkomster. Inkomster, som betalas ut av försäkringskassan, hämtas varje månad från RFV, vilket innebär att avgifter kan ändras under året till följd av att inkomsterna ändrats.

Andra händelser, som kan innebära en förändrad avgift kan t ex vara:

- varaktig förändring av hushållstyp, t ex om ena maken avlider eller flyttar
- ändrat biståndsbeslut
- förändrat boende
- andra inkomstförändringar än 1:a stycket

Omrövning av avgiftsunderlag och avgifter görs därutöver årligen i och med inkomstförfrågan till samtliga omsorgstagare.

Den enskilde är själv skyldig att meddela ändrade förhållanden som påverkar avgiftens storlek.

En ändring av avgiften ska gälla månaden efter den månad då anledning till ändring uppkom. En ändring av avgiften skall dock gälla fr o m samma månad som anledning till ändringen uppkom, om ändringen avser hela den månaden.

Kommunen får ändra minimibeloppet utan att meddela den enskilde om det beror på förändringar i prisbasbeloppet.

Rättelse av avgiftsunderlag kan göras, både till fördel och nackdel för den enskilde, retroaktivt i högst tre månader.

Om för hög avgift debiterats och felet beror på kommunen återbetalas felaktig avgift för tid upp till tre år, vilket regleras i preskriptionslagen.

10. *Uttag av faktiska kostnader*

Kommunens faktiska kostnader för lämnat bistånd uttages när biståndet på grund av skadeståndsrättsliga regler eller på grund av försäkring skall bekostas av annan än den som får biståndet.

11. *Individuell prövning*

I de fall där svårighet föreligger att med hjälp av ovan fastställda regler bestämma avgiften äger socialnämnden att individuellt pröva avgiften.

12. *Delegering*

Socialnämnden fattar med stöd av dessa avgiftsbestämmelser beslut om avgiftens storlek för den enskilde.

Socialnämndens beslutsbefogenheter enligt första stycket kan delegeras till avdelning inom nämnden eller till tjänsteman vid socialförvaltningen.

13. *Debitering av avgift*

Debitering görs månaden efter den månad vård och omsorg erhållits.
Vid frågeställningar angående avgifter som inte regleras i dessa tillämpningsanvisningar används riktlinjer i regeringsbeslutet angående avgifter inom äldre- och handikappomsorgen (regeringens proposition 2000/01:149).

Revideringar